

АНОТАЦІЯ

У статті окреслено характеристику основ теорії та практики менеджменту управління кафедрою дошкільної освіти, зокрема акцентовано на стрімких вимогах розвитку рівня майстерності та посилення значущості компетентностей сучасного керівника, управлінця. Розкрито актуальні проблемні питання менеджменту й компетентності керівника кафедри дошкільної освіти в структурі закладів вищої освіти України. Наголошено на організаційній діяльності, професійному досвіді, особистій наставницькій ефективності, що значно обумовлена здатністю керівника до саморозвитку. Акцентовано увагу на ідеї впливу менеджера освіти на колектив. Підкреслено, що сучасний керівник – це командний гравець, тому перше місце серед складників управлінської компетентності посідає лідерство та здатність до колективної взаємодії, що потребує уваги до характеристики особистості й навичок психологічного характеру. Попри значну кількість досліджень із цієї проблематики, залишаються питання, що потребують більш докладної уваги. Зауважено, що навчати працівників потрібно на підставі міркувань: успішна робота менеджера дорівнює тому, наскільки ефективно працюють члени його команди, наставництво дає неоціненну допомогу у випадку серйозних нашарувань у роботі, розвиває почуття відповідальності, самостійності, підвищення ефективності праці, професійного рівня особистості. Зазначено, що наставництво є допомогою в процесі управління кафедрою дошкільної освіти, особливо коли воно вписується в загальну систему цінностей і дій кафедри, що охоплює виробничі процеси, контроль за якістю, делегування повноважень, спеціалізацією, підвищення продуктивності. Наголошено, що керівництво не зводиться лише до методів і способів, а полягає в тому, щоб долучити всіх працівників до загальної системи цінностей, зробити їхню працю осмисленою, досягнути повного взаєморозуміння щодо цілей і засобів досягнення. Саме цей стиль потребує подальших розвідок і вивчення та використання на всіх щаблях управління кафедрою.

Ключові слова: кафедра дошкільної педагогіки, дошкільна освіта, педагогічний профіль, професійний менеджмент, викладач, магістр.

УДК 37.091.3-043.5

**FEATURES FUNCTIONING OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES
IN THE PROCESS OF TEACHER AND STUDENT INTERACTION****ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ І УЧНЯ****Євген Роздимаха**

доктор філософії (PhD),

старший викладач

E-mail: yevhen.rozdymakha@gmail.com

ORCID 0000-0002-0158-3207

ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна**Yevhen Rozdymakha**

Doctor of Philosophy (PhD),

Senior Teacher

E-mail: yevhen.rozdymakha@gmail.com

ORCID 0000-0002-0158-3207

SHEI “Donbas State
Pedagogical University”, Ukraine

Данило Головченко

здобувач 3 (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти, спеціальності
011 Освітні, педагогічні науки
E-mail: danilo.golovchenko@gmail.com
ORCID 0009-0002-0844-8811
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Danylo Golovchenko

applicant of 3(educational and scientific)
level higher education on specialty
011 Educational, pedagogical sciences
E-mail: danilo.golovchenko@gmail.com
ORCID 0009-0002-0844-8811
SHEI “Donbas State
Pedagogical University”, Ukraine

ABSTRACT.

The article analyzes the processes of the functioning of interactive technologies during the educational process, their influence on the formation of in-depth knowledge of the student, the level of influence on students, taking into account the diversity of the student body. Adequate use of interactive technologies contributes not only to a more complete understanding of information through the audiovisual component, the use of a combination of audiovisual and verbal information, but also contributes to the establishment of relations between the teacher and students, and through them – the intensification of the educational process. But for this, it is necessary to take into account the set of features that are activated when using interactive technologies.

The authors of the article investigated the peculiarities of the processes of using interactive technologies in the aspect of both their direct use and the environment and factors that influence these processes. The definition of interactive learning as a whole corresponds to socio-pedagogical learning, coinciding with its own laws of influence with the learning of mature people in terms of psychophysiological formation. The significant influence of the activity and relationships of students within the framework of interactivity, and the use of technical means encourages the activity of adults to study. Often, the methods of different technologies have a mutual influence. Traditional explanatory and illustrative teaching methods can often be ineffective due to the fact that they appeal to human memory, while the interactive direction sows independent research. In the system of teaching methods, there is a certain process of mutual flow of attitudes and teaching tools.

The existing factors of interactive technologies that influence their functioning and the study of the process of their functioning are the purpose of the article. Understanding both the place of interactive technologies in their dialogic and technological dimensions, as well as the existing aspects of their functioning is considered by the modern practicing pedagogical community as an essential component of the modern educational process. Therefore, determining the location and features of these processes is an urgent problem of modern pedagogical science.

Key words: «interactive technologies», «educational process», «sensitive period», «perception», «internalization», «externalization», «teacher», «confirmed bias», «teaching modalities».

Актуальність теми. Одним з основних завдань школи виступає поруч з навчально-виховною діяльністю розкриття потенціалу особистості. Це виражається в тому числі і в розвитку усвідомленого навчання і в розвитку готовності до поглибленого сприйняття матеріалу учнем. Але при існуючому протиріччі між необхідністю активізації усвідомленості навчання для його

інтенсифікації і при цьому здобуттям навичок усвідомленості під час навчання, розкриття вмінь учня можливе при адекватній активізації його когнітивно-емоційної сфери. Для успішного вирішення поставленого завдання використовуються різні технології, в тому числі інтерактивні.

При цьому спостерігається велике різноманіття підходів до ведення навчально-виховної діяльності, що може викликати при не структурованому розумінні непорозуміння. Через протікання процесу навчання під час сенситивного періоду формування особистості весь комплекс дій викладача активно аналізується учнями і в плані формування власних концепцій. Тому не відповідні підходи можуть відштовхнути вихованця не тільки від викладача, але при певних умовах і від активності і інформації, яку він, на думку учня, дискредитував. Тому виникає проблема дослідження спонукальних механізмів особистості до навчання. Творчий підхід формується з досвіду діяльності і здобутих знань, вміння оперувати цим знанням формується в тому числі і при взаємодії з вчителем. Дослідження інтерактивних технологій як засобу спонукання до творчої діяльності вважається перспективним напрямком вивчення підходів до навчально-виховного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема комунікативних технологій в науковій літературі досліджується в багатьох аспектах. Виходячи з розуміння поєднання технічної і комунікативної складової інтерактивних технологій, автори досліджують різні їх властивості. Можна відмітити професійний педагогічний погляд різних вчених, наприклад, дефектологів. Так, дослідник О. Бабенко (2018) дослідив можливості інтерактивних технологій і мобільного навчання в розвитку мовної компетентності немовних ВНЗ, А. Михалюк (2020) акцентував увагу на інтерактивні технології в системі підготовки фахівців спеціальної освіти, М. Мудрак (2012) показав їх як фактор іншомовного діалогічного мовлення старшокласників.

При цьому інтерактивні технології значно впливають на навчально-виховний процес. Для повного погляду на проблему аналіз різних компонентів стає необхідним для комплексності дослідження. Так, проблеми сприйняття інформації і перцепції, як необхідної складової навчання знайшли відображення в роботах Г. Товканець (2018), урахування типів сприйняття учнів дослідила Т. Чижська (2012) питання інтеріоризації дослідила в своїх роботах О. Бабенко (2019), а конгруентність як фактор узгодженості дослідили Н. Гаркавенко і С. Доскач (2023). Таким чином, безпосередні супутні до інтерактивних технологій особливості вчителя і учнів формують напрям і доповнюють специфіку використання цих підходів.

Методологія ведення уроку постає одним з етапів розуміння місця і способів функціонування інтерактивних технологій в ході навчально-виховного процесу. Так, О. Зайченко та Л. Чистякова (2017) дослідили місце пояснювально-ілюстративного методу викладання, С. Сисоева (2011) виявила місце інтерактивних технологій в системі післядипломної освіти, А. Михалюк (2020) висвітлив використання інтерактивних технологій при підготовці майбутніх педагогів, тобто безпосередніх майбутніх практиків. Можна зазначити, що різні аспекти проблеми при їх аналізі дозволяють розширити розуміння супутньою інформацією.

Психологічна складова даної взаємодії і її місце розуміється педагогічною

спільнотою і дослідження її особливостей знайшло своє місце в наукових розробках. Так, взаємини вчителя і учнів дослідив в своїй монографії В. Власенко (1995), дослідники Л. Дубровська, В. Дубровський, В. Козак (2020) відобразили важливість врахування індивідуальних особливостей при використанні інтерактивних технологій, М. Мудрак (2012) обґрунтував взаємозв'язок інтелекту і творчості.

Проблема процесу сприйняття інформації, типи відображення інформації в залежності від структури спрямування людини є дискусійним питанням в науці. Модальності сприйняття учнями і їх вплив на процеси навчання досліджують різними науковими школами (наприклад, НУШ). Але дискусія точиться довкола місця і ролі цих типів сприйняття. Так, піддають сумніву місце цим особливостям сприйняття (А. Rogowsky, В. Calhoun, Р. Tallal, 2015; А. Knoll, Н. Otani, R. Skeel, K. Van Horn. 2017). Корисним є і погляд з залученням в практику досліджень зі сприйняття інформації. Зокрема місце підтвердженого упередження, яке знайшло відображення в роботі О. Шовкової (2020).

Отже, задана проблема є складною, деколи суперечливою. Інтерактивні технології і їх місце дедалі інтенсифікуються, тому вивчення заданої проблеми вбачається перспективним починанням.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання: метою статті є визначення факторів впливу інтерактивних технологій на процеси освіти і взаємин вчителя і учнів. Завдання викладача виступає в активізації творчої активності учня. Для творчої активності необхідним фактором виступає єдність наступних характеристик: єдність внутрішньої і зовнішньої діяльності, єдність мотиваційної і операційної компоненти, гармонійність уяви і продуктивного мислення.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В сучасній науково-педагогічній літературі накопичився значний обсяг розуміння суті інтерактивного навчання. Саме слово інтерактив (від лат. «взаємодія») походить з латинського «interaction», слово складається з префікса «inter» (посередині) і «action» (рух). Інтерактив означає «здатний до взаємодії» (Михалюк, 2020: 76). Здатність до взаємодії можна розуміти з двох позицій: психологічна готовність до взаємодії і навички комунікації. І тут для викладача постає складний процес – формальний шкільний чи університетський колектив складається з різноманітних особистостей. Вони одночасно входять до групи (з певними її характеристиками) і мають особистісне сприйняття. Тому, використання інтерактивних технологій повинно спиратись на розуміння цих двох складових – групової і індивідуальної.

Спілкування носить характер інтеріоризації-екстеріоризації в спільній діяльності, де розкривається соціальна обумовленість формування особистості (Власенко, 1995). В педагогічному аспекті це особливо важливий момент через виховну функцію навчання, що завіюється в процесі навчально-виховного процесу. При цьому слід розглянути ці процеси більш докладно через те, що можна відмітити вплив процесів інтеріоризації на одночасне функціонування трьох важливих педагогічних теорій в ході сучасного навчально-виховного процесу: теорії зв'язку навчання і когнітивного розвитку, теорії навчальної діяльності і теорії інтеріоризації (Бабенко, 2019: 54). Отже, інтеріоризація (від лат. inter – зсередини) – процес формування постійних структурних одиниць

свідомості через засвоєння зовнішніх дій з предметами і оволодіння зовнішніми знаковими функціями (Бабенко, 2018: 24). В педагогічному аспекті це глибинне засвоєння інформації через усвідомлену учнівську активність. Але це перший з двох етапів засвоєння інформації – надалі іде інтелектуалізація (чи раціоналізація) (Бабенко, 2018). Дослідники зазначають, що інтелектуалізація поняття творчості має місце. Основою будь-якої діяльності творчого характеру є когнітивна сфера та інтелектуальні творчі здібності, тому що «будь-який акт творення містить в собі розумове начало, інтелектуальну програму та контрольоване інтелектом здійснення самого творчого процесу. Тим самим, припускається інтелектуальна регуляція творчого процесу» (Мудрак, 2012: 172). І надалі вже постає проблема системної взаємодії людини як з інформацією, так і партнерами по спілкуванню. В педагогічному процесі це особливо важливо, адже процес навчання в основному колективний і його адекватність і гармонійність є важливими запоруками успіху. Тобто, постає важливість сталої конгруентності як учителя, так і учня. В цілому науковці сходяться в думці, що конгруентність важлива в тому, що когнітивна складова людини не може знаходитись в дисбалансі. Коли виникає така ситуація, то виникає бажання змінити і налагодити таку ситуацію (Гаркавенко & Доскач, 2023). Тобто, будь яка дія аналізується і засвоюється в процесі інтеріоризації, аналізується в процесі інтелектуалізації і в ідеалі стає «своєю інформацією» в процесі конгруентності.

Таким чином, інтерактивні технології можуть виступати інструментом формування, а при спілкуванні вчителя і учня аналіз інформації доповнюється взаємним аналізом один-одного. Це супутня інформація, яка несе в собі інформацію підспудну, підсвідому. В цьому аспекті особливо важлива правильна режисюра процесу використання інтерактивних технологій як в діалоговому, так і в технічно-мультимедійному форматі.

Одним з завдань педагогіки і її особливістю є не стільки передача матеріалів з предмету, а передача вміння правильного її розуміння (Товканець, 2018). Слід надати учням компетентності в опануванні інформації. В міжособистісній комунікації як особлива проблема виступає інтерпретація повідомлення, що надійшло від педагога і навпаки. По-перше, форма і зміст повідомлення істотно залежить від особистісних особливостей, як педагога, та і учня, їх уявлень один про одного і відносин між ними, всієї ситуації, в якій відбувається спілкування. По-друге, передане педагогом навчальне повідомлення не залишається незмінним: воно трансформується, змінюється під впливом індивідуально-типологічних особливостей учня, відношення його до вчителя, самого тексту, ситуації спілкування, тобто важливо враховувати адекватність сприйняття навчальної інформації (Товканець, 2018: 243).

Стосовно інтерактивних технологій і їх безпосереднього сприйняття важливо відмітити особливості сприйняття інформації людиною. Відзначено, що існують основні три типи людей за основним напрямком їх сприйняття інформації і один супутній – візуал, аудіал і кінестетик, а також дідітал. Цю систему називають репрезентативною (Чижська, 2012: 147). Людина сприймає інформацію в основному через певний канал, тобто для візувала основним є вид і зображення, аудіала – звук і мова, кінестетика – інформація органів чуття, чуттєва інформація, а дідітала – розумові побудови. Важливі дані щодо розуміння інформації в тому, що в основному в більшості людей при першому спілкуванні лише 10 %

інформації сприймається вербально, 30 % за допомогою тембру, ритму голосу, 60 % становить візуальна інформація (Чижська, 2012: 147-148). Теорія про сприйняття інформації описує модальності навчання і сприйняття, або стилі навчання. Поруч можна відмітити і стиль навчання конкретний і абстрактний (за ним за психологічними особливостями одні вивчають інформацію від конкретного до загального, інші – від загального до конкретного). В аспекті вивчення спроможностей використання інтерактивних технологій логічним є врахування особливостей людей з певного колективу – візуалів, аудіалів, кінестетів і дигіталів. При цьому слід пам'ятати, що не слід перебільшувати чи абсолютизувати певну теорію. Стосовно цих теорій деякі дослідники взагалі відкидають їх наявність чи значення. Так, А. Rogowsky, В. Calhoun, Р. Tallal в ході роботи над заданою проблемою і в ході експерименту не знайшли кореляції між модальностями сприйняття і результатами навчання і ставлять під сумнів взагалі цей вплив (А. Rogowsky, В. Calhoun, Р. Tallal, 2015: 64). А прийняття більшістю людей теорії стилів навчання критики пов'язують з феноменом «підтвердженого упередження». Цей феномен підкріплюється в аспекті функцій світогляду – оцінювальної і змістовної. Для людини з наявними переконаннями нова інформація проходить перевірку, і при сильному розвитку підтверджувального упередження людина може хибно чи не реально оцінювати навколишній світ, підганяючи все під власну концепцію (Шовкова, 2020).

В теорії сприйняття інформації в залежності від основного способу сприйняття наразі є свої як послідовники, так і противники. Теорія дискутується, але в аспекті використання інтерактивних технологій важливо пам'ятати про одночасний вплив всіх способів – когнітивного, емоційного, візуального, аудіо і сенсорного. Звісно в різних напрямках і пропорціях. При цьому людина, навіть якщо і підпадає під підтвержене упередження, але може під його впливом займатися самонавіюванням, само переконанням. І може сприймати чи не сприймати інформацію при певних компетентностях – наприклад не сприймати певну інформацію, активізуватись при різних подразниках. Інтерактивні технології в їх діалоговому і технічному вимірах задіюють багато каналів сприйняття і активності людини, а зворотна реакція відбувається у залежності від наявних рис людини. Тому знати своїх учнів задля корекції, перцепції, власного заняття і інтерактивних технологій є важливою компетентністю сучасного педагога.

Особливістю формальної групи учнівського колективу є її фіксований склад, наявність різних типів людей поруч на відміну від деяких неформальних груп, де люди інколи можуть бути подібні за типом сприйняття інформації, адже зібранісь довкола певного напрямку інформації.

Визначення інтерактивного навчання в цілому відповідає соціально-педагогічному навчанням, збігаючись власними закономірностями впливу з навчанням зрілих за психофізіологічною сформованістю людей (Сисоєва, 2011). Тобто значний вплив і активності і взаємин учнів у рамках інтерактивності, і використання технічних засобів спонукає активність дорослих до вивчення. При цьому слід відмітити деякі особливості сприйняття меж технології. Слід відмітити, що часто методики різних технологій мають взаємний вплив. Традиційні пояснювально-ілюстративні методи навчання часто можуть бути неефективними через те, що апелюють до пам'яті людини, в той час як

інтерактивний напрям задіює самостійний дослідницький пошук. Але в системі методів навчання існує певний процес взаємного перетікання установок і засобів викладання. Наприклад, при використанні пояснювально-ілюстративного методу навчання, який носить репродуктивний характер, учні можуть здобувати здатність до розуміння матеріалу при його адекватній подачі вчителем (Зайченко & Чистякова, 2017). Але при цьому слід враховувати вікові і індивідуальні характеристики дитини з урахуванням принципу поступовості, переходячи від простих інтерактивних технологій до складних (Дубровська, Дубровський & Козак, 2020).

Тобто правильний підбір різних методів заохочують учня для власного когнітивного пошуку. Але вибір методів вчителем може відбуватись на кількох рівнях: стереотипне рішення (не враховує конкретні обставини), інтуїтивне рішення (врахування обставин чуттєвим сприйняттям і узагальненим досвідом) і оптимізований пошук (врахування обставин з науково-методичною аналітикою). Таким чином можемо відмітити, що при комбінації технологій і методів навчання вчитель по різному направляє активність уроку, і для припрацювання всіх можливих компонентів необхідний науковий аналіз обставин, за яких різні технології будуть застосовані. Також можна відмітити, що у творчій активності учнів виділяють декілька рівнів: рівень проблемності, формування досвіду творчої активності і інтелектуальна активність з творчим виявом (Власенко, 1995).

Отже одним з основних завдань викладача виступає активізація творчої активності учня. Для творчої активності необхідним наповнення виступає єдність наступних характеристик: єдність внутрішньої і зовнішньої діяльності, єдність мотиваційної і операційної компоненти, гармонійність уяви і продуктивного мислення. А використання мультисенсорного навчання може бути корисним для дітей з проблемами навчання чи концентрацією уваги, через задію різних каналів аналізу і подання інформації. Важливо відмітити, що часто погані успіхи в навчанні є не стільки через небажання вчитися, а через проблеми з засвоєнням інформації (НУШ, 2020). Тому інтерактивні технології значно полегшують навчально-виховний процес як для вчителя (через задію учнів і їх можливу усвідомленість, засвоєння і відтворення знань без затрати зайвої енергії вчителя), так і для учнів (через використання і засвоєння інформації в різний спосіб і в різних видах, що нормалізує ситуацію без психологічної напруги).

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку: Питання використання інтерактивних технологій через значне поширення технічних засобів актуалізується в аспекті розробки і запровадження сталого адекватного напрямку їх розуміння. Вони функціонують в двох вимірах – діалогова форма взаємодії, інтердія, в якій злагоджений процес комунікації і обміну інформацією і технічна складова, пов'язана з застосуванням мультимедійних технологій. Сприйняття спілкування і навчальної інформації учнем при використанні інтерактивних технологій залежить від рівня усвідомленості навчання, і рівня комунікації вчителя і учня. В цьому спостерігається взаємообумовлений процес: чим краще і продуктивніше взаємне сприйняття, тим краще функціонують і інтерактивні технології. І навпаки, чим адекватніше використання інтерактивних технологій вчителем, тим більш злагоджене і продуктивне спілкування з учнями. Тобто, процесу інтеріоризації,

формування постійних структур свідомості при засвоєнні інформації розкриває потенціал учня і формує глибинні знання. При цьому перцепція вчителя, реакція і зміни в залежності від обставин є важливим спонукальним моментом для розкриття інтеріоризації учня. При використанні інтерактивних технологій важливо пам'ятати і про способи розуміння і сприйняття інформації, навчальні модальності. Хоча їх місце і роль в навчально-виховному процесі є дискусійним питанням, беззаперечним є важливість врахування індивідуальних особливостей. Тому, можна спостерігати взаємну обумовленість активності вчителя і учнів і результатів навчання, при веденні навчально-виховної діяльності слід зважати на зазначені фактори довкола цих процесів.

Перспективними для подальших досліджень вбачається визначення місця і впливу мультимедійних технологій і місця їх формуючого впливу на розуміння інформації учнем, проблема відторгнення певної інформації чи активності в рамках застосування інтерактивних технологій учнем і їх причини, опис і дослідження конкретних стратегій формування використання інтерактивних технологій в ході виконання навчального плану в довгостроковій перспективі.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Бабенко, О. В. (2019). Сутність процесу інтеріоризації як центрального механізму когнітивного розвитку особистості. *Молодий вчений*, 8 (1), 54–57. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-8-72-13>

Бабенко, О. В. (2018). Генезис поняття «інтеріоризація» в психолого-педагогічній науці. Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти, 2(1), 23–28.

Власенко, В. В. (1995). *Вчителі – учні: психологія взаємних оцінних ставлень*. Монографія : Київ : УДПУ ім. М.П. Драгоманова.

Гаркавенко, Н. В. & Доскач, С. С. (2023). Конгруентність як розуміння емоційного стану особистості у процесі спілкування. *Габітус : психологія особистості*, 45, 121–127. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6972>

Дубровська, Л. О., Дубровський, В. Л. & Козак, В. В. (2020). Урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів у процесі вибору методів інтерактивного навчання на уроках математики у початкових класах. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»; (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*, 3, 37–43. DOI: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2020-PP-3-37-43>

Зайченко, О. & Чистякова, Л. (2017). Активізація пізнавальної діяльності студентів за допомогою пояснювально-ілюстративного методу. *Технологічна та професійна освіта*, 2, 78–81. URL: <https://dspace.cusu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/154a4ab9-c8b5-481a-b301-ecc3779207aa/content>

Михалюк, А. М. (2020). Використання інтерактивних технологій в процесі підготовки майбутніх педагогів. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 33 (1), 76–79.

Мудрак, М. А. (2012). Проблема взаємозв'язку інтелекту і творчості у вітчизняній науці. *Educational Dimension*, 33, 172–176. DOI: <https://doi.org/10.31812/educdim.v33i0.1944>

Мультисенсорне навчання: зрозуміти учнів і навчати по-новому. *Нова українська школа*, URL: <https://nus.org.ua/view/multysensorne-navchannya-a>

zrozumity-uchniv-i-navchaty-po-novomu/

Сисоєва, С. О. (2011). Інтерактивне навчання дорослих у системі післядипломної педагогічної освіти. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер. : Педагогіка, Т. 158, Вип. 146. С. 5–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2011_158_146_3.

Товканець, Г. (2018). Перцептивні аспекти педагогічної взаємодії. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, (1(42), 242–245. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2018.42.242-245>

Чижська, Т. Г. (2012). Урахування типів сприйняття учнів гуманітарних класів для модернізації методики навчання фізики. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки», Т. 1, 62*, 147–151. URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4065/3573>

Шовкова, О. Д. (2020). Підтверджувальне упередження як вид ілюзії мислення. *Технології розвитку інтелекту, 4 (3(28))*, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tri_2020_4_3_5.

Rogowsky, B. A., Calhoun, B. M. & Tallal, P. (2015). Matching Learning Style to Instructional Method: Effects on Comprehension. *Journal of Educational Psychology, Vol. 107, 1*, 64–78. URL: <https://www.apa.org/pubs/journals/features/edu-a0037478.pdf>

Knoll, A. R., Otani, H., Skeel, R. L. & Van Horn, K. R. (2017). Learning style, judgements of learning, and learning of verbal and visual information. *Br J Psychol, 108(3)*, 544–563. DOI: 10.1111/bjop.12214

REFERENCES

Babenko, O. V. (2019). Sutnistj procesu interiorizaciji jak centraljnogho mekhanizmu koghnityvnogho rozvytku osobystosti [The essence of the process of internalization as a central mechanism of cognitive development of the individual] *Molodyj vchenyj, 8 (1)*, 54–57. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-8-72-13> [in Ukrainian].

Babenko, O. V. (2018). Henezys poniattia «interioryzatsiia» v psykhologo-pedahohichnii nauksi [The genesis of the concept of "interiorization" in psychological and pedagogical science]. *Aktualni problemy pedahohiky, psykhologii ta profesiinoi osvity, 2(1)*, 23–28. [in Ukrainian].

Vlasenko, V. V. (1995). *Vchyteli – uchni: psykhologhiia vzaiemnykh otsinnykh stavlen* [Teachers – students: the psychology of mutual evaluative attitudes]. Monohrafiia : Kyiv : UDPU im. M.P. Drahomanova. [in Ukrainian].

Harkavenko, N. V. & Doskach, S. S. (2023). Konhruentnist yak rozuminnia emotsiinoho stanu osobystosti u protsesi spilkuvannia [Congruence as an understanding of the emotional state of an individual in the process of communication]. *Habitus : psykhologhiia osobystosti, 45*, 121–127. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6972> [in Ukrainian].

Dubrovskaya, L. O., Dubrovskiy, V. L. & Kozak, V. V. (2020). Urakhuvannia vikovykh ta individualnykh osoblyvostei uchniv u protsesi vyboru metodiv interaktyvnogo navchannia na urokakh matematyky u pochatkovykh klasakh [Taking into account the age and individual characteristics of students in the process of choosing interactive learning methods in mathematics lessons in elementary grades].

Naukovi zapysky. Seriiia «Psykhologo-pedahohichni nauky»; (Nizhynskyi derzhavnyi universytet imeni Mykoly Hoholia), 3, 37–43. DOI: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2020-PP-3-37-43> [in Ukrainian].

Zaichenko, O. & Chystiakova, L. (2017). Aktyvizatsiia piznavalnoi diialnosti studentiv za dopomohoiu poiasniuvanno-iliustratyvnoho metodu [Activation of students' cognitive activity using the explanatory and illustrative method]. *Tekhnologichna ta profesiina osvita*, 2, 78–81. URL: <https://dspace.cusu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/154a4ab9-c8b5-481a-b301-ecc3779207aa/content> [in Ukrainian].

Mykhaliuk, A. M. (2020). Vykorystannia interaktyvnykh tekhnologii v protsesi pidgotovky maibutnikh pedahohiv [The use of interactive technologies in the process of training future teachers]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 33 (1), 76–79. [in Ukrainian].

Mudrak, M. A. (2012). Problema vzaiemozviazku intelektu i tvorchosti u vitchyzniani nauki [The problem of the relationship between intelligence and creativity in domestic science]. *Educational Dimension*, 33, 172–176. DOI: <https://doi.org/10.31812/educdim.v33i0.1944> [in Ukrainian].

Multysensorne navchannia: zrozumity uchniv i navchaty po-novomu [Multisensory learning: understanding students and teaching in new ways]. *Nova ukrainska shkola*, URL: <https://nus.org.ua/view/multysensorne-navchannya-zrozumity-uchniv-i-navchaty-po-novomu/> [in Ukrainian].

Cysoieva, S. O. (2011). Interaktyvne navchannia doroslykh u systemi pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity [Interactive training of adults in the system of postgraduate pedagogical education]. *Naukovi pratsi [Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia»]. Ser. : Pedahohika*, T. 158, Vyp. 146. 5–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2011_158_146_3. [in Ukrainian].

Tovkanets, H. (2018). Pertseptivni aspekty pedahohichnoi vzaiemodii [Perceptive aspects of pedagogical interaction]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia: «Pedahohika. Sotsialna robota»*, (1(42)), 242–245. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2018.42.242-245> [in Ukrainian].

Chyzhska, T. H. (2012). Urakhuvannia typiv spryiniattia uchniv humanitarnykh klasiv dlia modernizatsii metodyky navchannia fizyky [Taking into account the types of perception of humanities students for the modernization of physics teaching methods]. *Zbirnyk naukovykh prats «Pedahohichni nauky»*, T. 1, 62, 147–151. URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4065/3573> [in Ukrainian].

Shovkova, O. D. (2020). Pidtverdzhualjne uperedzhennja jak vyd iljuziji myslennja [Confirmation bias as a type of thinking illusion]. *Tekhnologhiji rozvytku intelektu*, 4 (3(28)), URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tri_2020_4_3_5 [in Ukrainian].

Rogowsky, B. A., Calhoun, B. M. & Tallal, P. (2015). Matching Learning Style to Instructional Method: Effects on Comprehension. *Journal of Educational Psychology*, Vol. 107, 1, 64–78. URL: <https://www.apa.org/pubs/journals/features/edu-a0037478.pdf>

Knoll, A. R., Otani, H., Skeel, R. L. & Van Horn, K. R. (2017). Learning style, judgements of learning, and learning of verbal and visual information. *Br J Psychol*, 108(3), 544–563. DOI: 10.1111/bjop.12214

АНОТАЦІЯ.

У статті проведено аналіз процесів функціонування інтерактивних технологій в ході навчально-виховного процесу, їх вплив на формування глибинних знань учня, рівні впливу на учнів з урахуванням різноманітності учнівського колективу. Адекватне використання інтерактивних технологій сприяє не тільки більш повному осягненню інформації через аудіовізуальну складову, використання в поєднанні аудіовізуальної і вербальної інформації, але і сприяє налагодженню відносин вчителя і учнів, а через них – інтенсифікації навчально-виховного процесу. Але для цього необхідно враховувати комплекс особливостей, які активуються при використанні інтерактивних технологій.

Авторами статті досліджено особливості процесів використання інтерактивних технологій в аспекті як безпосереднього їх використання, так і середовища і факторів, які впливають на ці процеси. Визначення інтерактивного навчання в цілому відповідає соціально-педагогічному навчання, збігаючись власними закономірностями впливу з навчанням зрілих за психофізіологічною сформованістю людей. Значний вплив і активності і взаємин учнів у рамках інтерактивності, і використання технічних засобів спонукає активність дорослих до вивчення. Часто методики різних технологій мають взаємний вплив. Традиційні пояснювально-ілюстративні методи навчання часто можуть бути неефективними через те, що апелюють до пам'яті людини, в той час як інтерактивний напрям засіює самостійний дослідницький пошук. В системі методів навчання існує певний процес взаємного перетікання установок і засобів викладання.

Існуючі фактори інтерактивних технологій, які здійснюють вплив на їх функціонування і дослідження процесу їх функціонування є метою статті. Розуміння як місця інтерактивних технологій в їх діалогових і технологічних вимірах, так і наявних аспектів їх функціонування розглядається сучасною практикуючою педагогічною спільнотою як істотна складова сучасного навчально-виховного процесу. Тому визначення місця і особливостей цих процесів є актуальною проблемою сучасної педагогічної науки.

Ключові слова: «інтерактивні технології», «навчально-виховний процес», «сенситивний період», «перцепція», «інтеріоризація», «екстеріоризація», «викладач», «підтверджене упередження», «модальності викладання».

УДК 378.016.373.2

**USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE TEACHING OF
«PRESCHOOL EDUCATION» AT THE SECOND MASTER'S LEVEL OF
THE HIGHER EDUCATION OF THE FUTURE
PRESCHOOL EDUCATION SPECIALISTS**

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ
«ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТОЛОГІЇ» НА ДРУГОМУ МАГІСТЕРСЬКОМУ
РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**